

Židům 13:7 Mějte v paměti ty, kteří vás vedli a kázali vám slovo Boží. Myslete na to, jak dovršili svůj život, a následujte je ve víře!

Vážený pane,

dovolte mi, abych Vás nejprve srdečně pozdravil z Husince - rodiště mistra Jana, a krátce Vám představil původce této žádosti.

Jsmo Občanským sdružením mistra Jana z Husince, vzniklým z touhy změnit stávající vztah veřejnosti k odkazu a památce našeho rodáka, mistra Jana. Přesto, že rodný dům mistra Jana byl vyhlášen národní kulturní památkou, přesto, že 6. červenec byl vyhlášen státním svátkem, se domníváme, že v chápání Husova díla a odkazu se nic nezměnilo a naše společnost si s Husem dál neví rady.

Protože se kvapem blíží 600. výročí Husova upálení, rozhodli jsme se spojit jako občané a pokusit se tuto situaci změnit. Husův rodný dům je v současnosti majetkem Obce Husinec a proto bychom rádi „stavebně-technickou“ část ponechali v kompetenci obce. Naším cílem je najít náplň expozice Památníku M.J.Husa tak, aby oslovila každého návštěvníka bez ohledu na věk, vzdělání, národnost nebo světový názor.

A tím se dostávám k našemu pozvání. Rádi bychom využili Vašich znalostí a zkušeností při sestavování toho, čemu zatím pracovně říkáme „zadání nové expozice“. V tomto zadání chceme definovat co by podle našich názorů měla expozice obsahovat z hlediska historického, národního, teologického, pedagogického, politického, regionálního atd..

První setkání proběhne v rámci letošního ročníku Husových slavností 5. a 6. července 2004.

Tento dopis byl pozvánkou na seminář, kterého se 5. a 6. července 2004 v Husinci účastnila řada odborníků. Ze společného jednání vznikl magnetofonový záznam, jehož přepis máte nyní před sebou. Nejedná se tedy o předem připravené články a úvahy, ale o živý záznam diskuse. Hlavní otázky, nad kterými jsme se zamýšleli byly:

- 1) Jaké jsou klady stávající expozice rodného domku mistra Jana?
- 2) Jaké jsou zápory této expozice?
- 3) Co by podle vás měla tato expozice říci návštěvníkům, jak by je měla oslovit?
- 4) Co by měla obsahovat z vašeho odborného pohledu?

Chtěl bych na tomto místě poděkovat všem účastníkům semináře za nádhernou pracovní atmosféru. Můj dík patří i všem těm, kteří nám s přípravou a průběhem semináře pomáhali: Obecnímu úřadu Husinec, sboru Církve Bratrské a členům Občanského sdružení mistra Jana z Husince.

Petr Tesárek
předseda O.S.

2004

Vydalo pro vnitřní potřebu
Občanské sdružení mistra Jana z Husince
Kostnická 85, 384 21 Husinec. IČO 266 47 818
tel.: 388 331 128, fax: 388 331 481

PhDr. Jan Podlešák

Mně se současná expozice líbí. Vidím ji dnes podruhé a mám dobrý pocit, že není příliš „revoluční“, příliš poplatná komunistické éře. Jsou v ní patrné jisté inovace. Myslím si, že některé její exponáty nebo materiály by mohly zůstat do budoucna. Rozhodně bych se přimlouval například za malby podle kancionálu Litoměřického, které vyžadují jen nepatrnou restauraci. Možná že hlavní text (ten stávající je od docenta Láška) by mohl být ještě obširnější, ale hlavně bych se u textů přimlouval za výraznější prezentaci. Jsou psané dost drobným písmem a starší lidé nebo děti se v nich nemusí dobře orientovat, čili bych navrhoval pojednat je výtvarně výrazněji a kvalitněji. Potom se domnívám, že by tam mělo být více prezentováno literární dílo Husovo, protože mistr Jan Hus, jak je obecně známo, je největší postavou staré české literatury. Co do rozsahu i kvality díla je pak stejně významný až Komenský. Z Husova literárního díla je v expozici připomenuto jenom něco málo. V nové expozici by bylo možno je prezentovat buď ve faksimiliích originálů středověkých rukopisů nebo opisů atd., ale na trhu jsou v současné době také vědecké edice, které by tam také mohly být. Potom se domnívám, že by více mohla být dokumentována i úcta k mistru Janu Husovi - včetně publikací. Mně se podařilo nedávno získat v antikvariátě jubilejní sborník z roku 1915, do kterého zasahovala cenzura. Ten bych třeba také poskytl do expozice. Je ovšem otázka, jestli se stávající prostor zvětší. Nemůžeme si dělat velké iluze, že do současného malého prostoru je možno dát všechno, ale realizovala-li by se ta koncepce, že se ještě získá vedlejší dům, potom by expozice mohla být obsáhlejší a fundovanější. Stávající prostor je poněkud stísněný a nemůže být předimenzován. Tolik tedy asi zatím pár mých letných poznámek.

Možná ještě jedna maličkost. V souvislosti s integrací do EU by třeba z nové expozice mohla výrazněji zaznít Husova myšlenka o dobrém poměru k Němcům. Někdy bývá Hus zužován jenom na českého vlastence, ale on jako křesťan je také postavou nadnárodní – internacionální. Čili jeho dílo je neobyčejně inspirativní v mnoha směrech a možná by tu mohly být na panelech výrazněji napsány některé jeho sentence, protože Hus nás motivuje ještě dnes. Já jako vysokoškolský učitel pozoruji u mladé generace přetržení kontinuity historického povědomí a tak je třeba pokusit se je znovu iniciovat, obnovit. Dnes už vyvanuly ty dávné spory mezi katolíky, evangelíky a příslušníky církve československé husitské. To už je pasé, dnes jde skutečně o národní identitu, o to, jestli budeme národem křesťanským, nebo alespoň národem duchovním. Zatím jsme zavalováni konzumem a propagandou tohoto přístupu k životu, šílenou kriminalitou apod. Je zapotřebí ty duchovní hodnoty obecně křesťanské a obecně humanistické nějak vyzvednout, prezentovat a mladou generaci jimi formovat. Jinak za chvíli nebudeme vůbec vědět, zejména ti mladí, proč jsme Češi. Obdobná je otázka jazykové kultury, úpadek češtiny. Ve sdělovacích prostředcích mizí plurální střední rod, který nebyl zrušen, třeba u shody podmětu s přísudkem. Špatně se dělají korektury, publikace jsou samá tisková chyba, jazyková stránka „ujíždí“ a nikoho to nezajímá, nikomu to nevadí. Úroveň výslovnosti ve sdělovacích prostředcích je alarmující, děsivá a já se obávám, aby z naší krásné mateřštiny nezbyla „basic czech“, asi jako „basic english“. Tím kontrastněji tady vystupuje Husova láska k národnímu jazyku, jeho péče o jazyk. Hus je proto mimořádnou a inspirativní osobností i pro dnešek. To by mělo být v oněch sentencích, které by na zvláštních panelech byly výrazně výtvarně prezentovány. To by, myslím, mohlo být užitečné. Děkuji.

Prof. Dr. Josef Smolík

Já nejsem odborník na výstavy. Na mne ta expozice působí tak, že chce podat takové základní informace spíše vizuálního rázu, jako Husova podoba, jak asi vypadalo písmo a podobně, ale koncepci jsem v ní neviděl mimo informace spojené s Husovým životem; méně už je zastoupeno jeho dílo nebo širší význam. A to mně připomíná, že jednou z hlavních úloh našeho setkání je ujasnit si určitou koncepci, která by nepochybně v rámci, ve kterém dnes jsme, nesla evropský rozměr. Jak zde bylo řečeno, Hus měl ohromný význam pro lutherství, tedy pro Německo,

a Hus je známou postavou také v anglosaském světě - jednou z nejznámějších postav našich dějin. Současně je ale zároveň řazen mezi postavy důležité v celém duchovním vývoji křesťanství a duchovním vývoji světa vůbec. Takže tyto motivy, tento rozměr by se měl zachytit jednak tím, co kde o Husovi kdo říkal, jednak tím, kde všude jeho díla vyšla, v jakých překladech, s jakými ohlasy. Třeba i proto, aby se zde návštěvníci, kteří sem přijdou ze světa, „našli“, aby poznali, že Hus je také „jejich“ postavou. Oni o Husovi vědí - například v Anglii je Hus jednou z předních světových postav.

Dále bych se i já přimlouval, aby v nové expozici bylo více zastoupeno Husovo literární dílo. Například v Německu vydali Husův spis „De eclesia“ hned v patnáctém století. Čili představit i faksimile s určitým historickým doprovodem o tom, jak rychle Husovy myšlenky působily a jaký měly dopad i v širším rámci. Představena by měla být i Jednota bratrská jako ti, kdo na Husa navázali. Pokud jde o ekumenický rozměr, ten je také nový. Přirozeně je nutné, aby zde bylo zdokumentováno i to, co se odehrálo kolem Husa v poslední době, zejména konference v Bayreuthu a ve Vatikánu. To je rámeček, který představí a připomene Husovu postavu naší veřejnosti, mnohdy katolické, v prostředí Jižních Čech, ve kterém nebyl tolik znám. Husa národ zná a přijímá jako celek. Husova památka se nedeformuje, ale široký význam evropský, světový a ekumenický, to budou nové prvky, které mohou dát nové expozici nový dech a novou tvářnost.

RNDr. Jan Štěpán

Na současném pojetí expozice je překvapující, že toho vyloženě tendenčního, jenom o husitském revolučním hnutí, tam mnoho není. Myslím si, že právě proto, že do „velkého“ Husova výročí v r. 2015 je ještě 11 roků čas, by se mohlo podařit (a myslím, že s tím počítáte) v nové expozici použít moderní prostředky, např. filmové nonstop projekce. Bylo by dobré připravit několik takových filmů (ne dlouhých – cca 15 - 20 minut) s Husovskou problematikou. Tímto způsobem je možné oslovit i ty, kteří používají brýle a těžko čtou psané informace. I Husův životopis od Jana Blahoslava Láška je dobrý, ale málokdo mu věnuje pozornost. Takoví prostě jsou současní úspěšní lidé, a proto doporučuji použít i tyto moderní prostředky. Dále by možná stálo za to trochu zvýraznit - a možná právě jedním takovým videoprogramem - to, že tady již něco reformního před Husem bylo, nejenom předchůdci české reformace, ale že tady byl Petr Valdo, že tady byli františkáni, atd.. Takže česká reformace nevyrostla ani nevyšla jenom z vlastních domácích kořenů. Je ale třeba zároveň zdůraznit, že to bylo tohoto typu první reformační hnutí na celém světě, tedy především v Evropě, a že nikde mimo tento kontinent ve středověku nic podobného nevzniklo a lutherství následovalo až 100 roků poté. Z hlediska ekumenického by se v nové expozici mělo objevit v patřičném zarámování i to, že na památném II. Vatikánském koncilu, který svolal mimochodem druhý Jan XXIII. v historii (a tím zpochybnil existenci prvního Jana XXIII., který svolal Kostnický koncil). promluvil kardinál Beran. Svým projevem, který by určitě měl být v expozici v plném znění, de facto otevřel Husovskou otázku v římskokatolické církvi. Ještě dvě poznámky:

- 1) V minulém týdnu vyšel v „Kostnických jiskrách“ článek p. prof. Smolíka „Identita Evropy – svoboda v pravdě“. Ten by mohl nabídnout další pohled: přínos Husa a jeho doby, Husova snaha o pravdu, o návrat k Božímu Slovu. Jak to mluví k současné Evropě? To zarámování je aktuální, protože jsme třetí měsíc členy EU.
- 2) Před asi devíti nebo osmi lety dnes již jednou připomenutá doc. Eva Melmuková, což je evangelická farářka a bývalá docentka historie na Evangelické bohoslovecké fakultě, otiskla v Evangelickém kalendáři studii „Naléhavé podněty české reformace pro současnou Evropu“. Myslím, že tvůrci libreta nové expozice by v ní našli mnoho zajímavého. Děkuji.

PhDr. Václav Starý

Dnes již patřím do skupiny osob, které stály u zrodu a přípravy expozice Památníku Mistra Jana Husa

v Husinci, která byla otevřena dne 18. listopadu 1975. Již tehdy se v ní prosadily některé věci, které byly tehdy moderní. Od té doby uplynulo již skoro třicet let a je pochopitelné, že tato expozice by potřebovala doplnit o některé nové poznatky. Své připomínky bych rozdělil do několika bodů:

- 1) Nedostatečná pozornost je věnována výkladu minulosti Husince, kde se Jan Hus narodil. Chybí vazba na rýžování zlata na řece Blanici a výklad vztahu k sousední obci Lažiště. Mělo by se uvést, že počátky Husince sahají již do konce 13. století (nejstarší písemná zpráva se zachovala již z roku 1291).
- 2) V současné expozici chybí vysvětlení založení hradu Hus a jeho držba Mikulášem z Husi.
- 3) Blíže není vysvětlen ani význam Husince jako obchodního střediska v 16. století.
- 4) Před jistým časem jsem se zabýval otázkou datování podle svátku Jana Husa v prachatické a vimperské městské kanceláři. Výsledky tohoto bádání jsem v roce 1999 otiskl ve sborníku Prachatického muzea Zlatá stezka č. 6 str. 351-356. Málokdo si povšimne českého nápisu ve dvoře prachatické městské radnice, kde čteme že: „Léta 1571 na den Mistra Jana Husi upadl jeden Vlach veza kolečko cihel (z) tyto výšky dolů.“
- 5) V současné expozici postrádám přehled Husových oslav v Husinci od r. 1868 do letošního roku. Při této příležitosti bych si dovilil upozornit, že přehled Husových oslav od roku 1868 do r. 1921 jsem zpracoval již v roce 1981 a byl vydán tiskem v Husitském Táboru ročník 4 str. 203-208. Husovy oslavy v Husinci procházely různými obdobími a vystupovali na nich různé osobnosti, které zde pronášely své projevy.
- 6) Schází přehled držitelů Husova domku. Ve Státním okresním archivu v Prachaticích se zachovaly husinecké městské knihy od 17. století a některé další písemnosti od 16. století k Husinci jsou uloženy v českokrumlovské pobožce Státního oblastního archivu v Třeboni ve fondu Velkostatku Vimperk.
- 7) Husův rodný domek není původní a několikrát během své existence vyhořel. Požáry ovlivnily vnější i vnitřní vybavení domku.
- 8) Jedním z naléhavých a potřebných úkolů je vypracování úplného a přesného seznamu všech dosud vydaných samostatných publikací, odborných článků a příležitostných novinářských příspěvků (bibliografie). Takový seznam by měl být v budoucnosti pravidelně doplňován o další přírůstky. Tímto způsobem by došlo k vytvoření spolehlivé základny pro kritické odborné a přesné zpracování minulosti Husince příští generací historiků.
- 9) Dovoluji si ještě předložit ke zvážení ještě jeden návrh. Současný název „Památník mistra Jana Husa“ (od roku 1952) již neodpovídá svému obsahu a je proto třeba uvažovat o novém označení. „Rodný dům Jana Husa“ také neodpovídá historické skutečnosti a je zavádějící.

MUDr. Jan Antonín Mager

Základní otázkou je: „Komu bude expozice určena?“ Široké veřejnosti, tak jako dnes. Z toho musíme vycházet. Druhou rovinou je, že by Husův domek a Husovy oslavy měly současně sloužit jako místo a čas ekumenických setkávání a podobně. Ale teď bych se držel jenom expozice. Když jsem dostal v prosinci Váš dopis, v lednu jsem na něj odpovídal s tím, že mi v paměti splývala expozice z roku 1965 s expozicí nynější. Ta současná mi do jisté míry vyhovuje z toho důvodu, že informuje. Ale připadá mi příliš šedá. Nejsou to jenom ty vybledlé barevné fotografie, ale mnohé z obrazových reprodukcí pokládám jenom za takovou vatu, ze které si návštěvník moc neodnese. Ve svém dopise jsem psal, že bych doporučoval rozdělit expozici do jednotlivých tematických částí a na první místo dát život mistra Jana Husa - ovšem s tím, že je návštěvníky třeba uvést do doby trochu šířeji, jak naznačil již Dr. Starý; tedy více představit kraj, kde Jan Hus přišel na svět. Víme, že mohl být křtěn buď v Lažišti, nebo ve Vlachově Březí (pozn. Dr. Starého – ve Vlachově Březí - viz zpráva z roku 1359). Je možné uvést i podklady majetkových poměrů – tedy např. o příslušnosti k panství. Dokumentovat Husův pobyt v Praze a v Čechách. V druhé části by mělo být prezentováno Husovo dílo a názory. Třetí částí by pak byl ohlas Husových názorů a pochopitelně ne jenom na české úrovni, ale i na mezinárodní; ohlas jeho smrti a samozřejmě potom také husitské hnutí (ale od toho jsou jiné instituce, které jsou specializovány - zde tedy jenom v náznaku). V další části bych si představoval Husovo učení a církve z něj vycházející. Zde je třeba postihnout historický vývoj a pohled na Husovo učení právě z těch různých hledisek a zdůraznit, proč vlastně Hus rozdělával Čechy. Jeho dílo bylo také i tendenčně zneužíváno. Další částí by byl mistr Jan Hus v literatuře, výtvarném umění, eventuálně v hudbě, kde by samozřejmě měl být prostor pro různé artefakty trojrozměrné. Potom Husova tradice - to je to, na co upozornil Dr. Starý - památky různého druhu. Zde by bylo třeba expozici pojmout šířeji: jednak Husova tradice v Čechách (sem se

vejdou i díla Bílkova nebo Jan Hus - Kvasničkovovo dílo z náměstí v Lounech apod.), na českém jihu a potom pochopitelně v tomto regionu a přímo v Husinci. A do toho spadají pochopitelně i Husovy oslavy již od r. 1869. Ale měla by tam být zmíněna právě nejenom pozitiva, ale i negativní ohlasy. Ony vlastně negativní ohlasy jsou také pozitivní. Třeba výstavba hřbitovního kostela sv. Cyrila a Metoděje. To byla reakce na Husovy oslavy v r. 1869. Tehdy zdejší farář – pozdější prachatický děkan Jan Švéda - prosadil za podpory biskupa Jirsíka výstavbu hřbitovního kostela. To všechno je v historickém kontextu. Návštěvník by měl dostat informace pravdivé; alespoň myslím, že tak by si to mistr Jan Hus přál.

Ještě praktická poznámka: v expozici jsou některé texty umístěny tak, že jsou nečitelné. Textová část musí být umístěna v úrovni očí a v této expozici tomu tak vždy není (viz např. plastická mapa). Není třeba, aby byly všude velkoplošné obrazy. Souhlasím s tím, že by měly být zachovány malby podle kancionálu, ale jinak je třeba vycházet z pohledu diváka, který stojí před panelem dejme tomu v odstupu jednoho metru, a velkoplošnou projekci použít tam, kde ho má oslovit - třeba při vchodu do místnosti.

Mgr. Václav Kuneš

Je to složité, ale pokusím se shrnout podněty, které tady zazněly. První je podstatná modernizace celé expozice. Možností je v současné době celá řada, ať se to týká audio nebo vizuálních prostředků včetně jejich kombinací. Na toto by pochopitelně mělo navazovat libreto. Protože podkladů je velice a velice mnoho, mělo by být vlastně dvojnásobné: Prvním by bylo libreto všeobecné, pro muzejní část a běžného návštěvníka, a pak jsem se domníval, že by mělo být libreto studijní, tzn. shromažďující bohatost Husovy osobnosti v celé velikosti: Husa literáta, jazykovědce, Husa pedagoga, Husa kazatele, Husa hudebníka; tzn. pokud přijde zájemce studovat, mohl by si na kiosku nebo v katalogu tyto náležitosti vybrat. To znamená, že libreto nebude jednoduchá záležitost. A pak mám jeden sen - vytvořit katalogové depositum podoby Husa v dějinách, českých dějinách. Já jsem to dělal několikrát s dětmi, dělali jsme to jako projekt. Nejprve jsme v dopise napsaném dětmi do týdeníku vlády oslovili starosty obcí a měst s prosbou o informaci, zda u nich někde je socha Jana Husa, reliéf Jana Husa apod.. Nepřišla ani jediná odpověď. Poté jsme prosbu rozeslali pomocí počítače. Přišly odpovědi dvě – od kolegů ředitelů v jiných krajích. Takže taková je situace. Přesto si myslím, že takovéto katalogové depositum podoby Husa v české historii by zde mělo být. A postupně vytvořit, a to by byl daleko větší úkol, sbírkové depositum.

Mgr. Milan Zíka

Zaznělo tu několik důležitých věcí, především otázka „pro koho to děláme?“ Nová expozice by měla být tak vrstevnatá a tak mnohotvárná, aby si tam každý našel nechci snad říct přímo „svého“ Husa, ale aby byla schopná oslovit opravdu všechny lidi bez rozdílu sociálního a náboženského zařazení a vzdělání, zpřístupnit Jana Husa opravdu co možná nejširšímu okruhu návštěvníků - hlavně mladým - což by se nám mohlo podařit, pokud využijeme řádně možnosti současné techniky. Tím navazuji na pana ředitele Kuneše. S ním a s dalšími členy našeho občanského sdružení jsme toto řešení dost podrobně probírali a jsme schopni zadat zpracování počítačové audiovizuální prezentace, jak je to v dnešních moderních expozicích běžné. Tato podoba expozice totiž kromě relativní prostorové nenáročnosti, obrovského množství informací a pohledů a využití mnoha působivých efektů nabízí ještě dvě skvělé možnosti: jednak postupné doplňování expozice v závislosti na finančních možnostech, jednak její případné přetváření podle posunů v bádání a názorech – oboje bez prostorových úprav.

Ted' se vrátím k obsahu: byl bych rád, kdybychom v expozici měli vývoj názorů na Husa u nás i jinde - kontinuální a objektivní, tedy včetně kritik a účelových využití. Přimlouval bych se za to, charakterizovat dobu a život obyčejných lidí, jak se tehdy žilo a z čeho vlastně Hus vyšel

materiálně i duchovně. Jaký byl běžný životní proces v té době. Zároveň bychom se měli vyvarovat toho, abychom vytvořili z Husa nějakou ikonu. Opět bych se přimlouval za to, aby byl nějakým způsobem Hus „zpracován“ také jako obyčejný člověk, jako jeden z nás, který se dokázal dostat v názorech a v životě tam, kam se dostal a tou formou, kterou se tam dostal. Těch myšlenek je víc, napadlo mě nějakým způsobem třeba zrealizovat po obrazové i zvukové stránce Husovu cestu na Kostnický koncil, ztvárnit Husovu dobu studií, jeho kázání v Betlémské kapli, pokusit se rekonstruovat přímo Kostnický proces, nebo tu část koncilu, která se ho týkala. Nevím, jestli je třeba v expozici zdůrazňovat to, že koncil nebyl svolán kvůli Husovi, ale že to byla záležitost dlouhodobá, kam byl Hus pozván jako jeden z mnoha. Možná by tam mohl být i pokus o fabuli: co by se stalo, kdyby Hus odvolal? Jak by vypadal jeho život dál? Jaký vliv na chod a současný stav světa by to mělo?

Mám ještě jednu odvážnou ideu: bylo by hezké, kdyby se Husův památník a Husinec stal místem víceméně pravidelných setkání lidí o Husa se zajímavých, jako se nám podařilo teď. Kdyby třeba vznikla v rámci památníku knihovna nebo studovna zaměřená na toto téma.

Mgr. Jaroslav Vokoun, ThD

Vcelku bylo sympatické všechno, co tu bylo řečeno, já se k tomu také přikláním. Myslím, že se shodneme, že na tom prostoru, který dnes je k dispozici, se žádná koncepce realizovat nedá. Řekl bych teď několik dodatků k hledisku mezinárodnímu a ekumenickému. Vyšel článek prof. Holetona ve sborníku „Husitský Tábor“, kde se zabývá husovskou úctou od dob utrakvistů atd. až po dnešní církve v Kanadě a jinde ve světě. Tam je docela dobře vidět ten Husův rozměr, který by se tady dal nějak dokumentovat. Pak jsem přivezl kopii jedné kuriozity z r. 1915, česky vyšla r. 1920: je to přednáška pravoslavného biskupa srbského „Svatý Jan Hus“. Je pozoruhodné, jak on už tenkrát před sto lety přemýšlí způsobem církevně i národně spojujícím v dobách, kdy vlastně byly neustálé boje. Je tam určitá koncepce a byl bych rád, kdyby se na to Vaše sdružení podívalo, jak se dá také Hus pojmut. Je to samozřejmě jen jeden z pohledů, ale pohled velmi moderní. Navíc se tehdy mluvilo o sporech katolíci - evangelíci, ale svět východní, pravosláví, tam husovská tradice také má svůj rozměr. Jako další věc: ještě zde kupodivu vůbec nepadl jeden rozměr Husův, a to společenské kritiky. To myslím by bylo i návštěvnický atraktivní. My jsme měli teď oslavy – takové shromáždění v sobotu, tak jsem přemýšlel, čím oslovit lidi mimocírkevní. Vzali jsme z Desatera Husův výklad „Nepokradeš“. To je opravdu kritika; společenské postřehy, které mají co říci. A potom ještě jeden názor nebo návrh. Všechny výstavy a výklady Husa byly poplatné různým dobám. Já myslím že bychom se toho nemuseli bát, že by to také mělo být součástí té tradice – toto otevřeně připomenout. Hus byl vnímán národnostně, byl vnímán politicky, byl vnímán církevně, byl vnímán marxisticky. To prostě k jeho postavě patří. Mluvilo se zde o možnostech audiovizuálních. Hus složil nebo upravil řadu písní, to by zde také mělo být nějak dokumentováno. A ještě jedna těžká otázka, nevím jak to přijmete. Žijeme v epoše relativismu a Hus je spojen prostě s důvěrou v pravdu - „Poznej pravdu, braň pravdu“. V myšlence Husovy expozice bychom se měli podívat, jestli opravdu důvěru v pravdu máme, nebo ne. Mluvíme-li o ideji expozice, pak s otázkou pravdy bychom se měli vyrovnávat.

Martin Grohman

K expozici nechám hovořit raději povolanější historiky, ale rád navážu na to, co řekl bratr Vokoun. Pro mne, jako pro kazatele, je důležitým momentem to, že Hus byl předně věřící člověk. Dnešní sekulární společnost tuto skutečnost již ne zcela vidí a doceneňuje. Trochu se totiž bojím, aby se v záplavě informací a historických faktů tento podstatný moment neztratil a nerozplynul v relativitě různých pohledů. Vím, že i dnes je Husova víra pro někoho kontroverzním tématem, nicméně mám-li do naší debaty něco vnést, tak pro mne je podstatná právě Husova víra, která jej přivedla až na kostnickou hranici. Vyjádřeno otázkou, ptejme se: „Proč šel nakonec Hus na

kostnickou hranici?“

Ing. Kamila Hrabáková

Myslím si, že je velmi důležité, aby v expozici byl nějaký Husův odkaz. Upozornil na to již pan doktor Podlešák: třeba zdůraznění potřeby správného zacházení s češtinou. Co vlastně chceme říci dětem, které já mám doma taky, k čemu je vyprovokovat, co nového v nich vzbudit, jaký zájem - pokud tam nechceme prezentovat jenom holá fakta, ale také nějakou výzvu. Souhlasím s tím, že v současné expozici jsou určitě velice hodnotné informace, ale potřebují modernizovat! Možná s využitím počítačové techniky, protože já nevím, jak velké prostory bude možné do budoucna sehnat. To, co všechno se tady navrhuje, by obsáhlo ještě další dva objekty. Pokud by se takové rozšíření nemohlo udát, pak si myslím, že počítačová technika je na takové výši, že by bylo možné skrze ni všechny ty informace přece jen poskytnout i v případě, že by na ně nebyl prostor. Myslím, a už to tady také zaznělo, že je velmi důležité zdůraznit na výstavě Husův odkaz v evropském kontextu. Větší pozornost by měla být věnována i literárnímu dílu mistra Jana Husa. Pokud jde o pravdu, určitě je to zajímavé téma. Možná by nová expozice měla provokovat právě k takovým dotazům a myslím si, že asi nebude její úkol je zodpovědět. Mapové podklady bych doporučovala výraznější, tak, aby víc vypovídaly. A prostor bych věnovala i připomenutí doby, ve které Hus žil, hlavně s ohledem na děti, protože vím, jak v historii mnohdy mají zmatek a časová linka je pro ně velice důležitá.

Vladimír Valíček

Jsme v Husinci, tak nezapomeňme, že památník je v Husinci. Že by tam na začátku mělo být něco o Husinci. Ovšem jen heslovitě, stručně, ne nějaké podrobnosti. Měly by tam být sneseny body (je jich asi osm nebo devět), které dokazují, že se mistr Jan Hus narodil v našem Husinci. I když je to dávná polemika, hlavní teze by tam měly být uvedeny. Potom by tam měly být, protože lidé se ptají jak Hus vypadal, uspořádány Husovy podoby: Rychenthal, tábořský znak, kde je Hus bezvousý, německé pojetí s baretem, které odpovídalo představám německých lutheránů, atd, až po Brožíkovské – idealizované pojetí. Mělo by tam být něco o době před vystoupením Husa, něco stručně o celkové situaci na konci vlády Karla IV. – vlastně začátek revoluce husitské. Měly by tam být určitě také připomenuti předchůdci Husovi, kteří jsou shodou okolností, a to není náhoda, všichni Jihočeši. Dále by tam mělo být naznačeno, že s Husem přišla jedna revoluční věc v tom, že Hus přenesl zvěstování Slova Božího z chrámu do profánního prostoru. Všimněte si, proč byla založena Betlémská kaple! To nebyl kostel! To byl úmyslně založený prostor, aby se v něm zvěstovalo Slovo Boží a interpretovalo lidem. To je dnes důležité. My je dnes musíme interpretovat lidem, kteří nevěří, jsou ateisté. Umět k nim promlouvat, jak to dělal již tenkrát Hus. Stejně jako na Kozím hrádku, kdy se na koni dostával do širokého okolí a kázal Boží Slovo. Nebyl vázán na sakrální prostor. To je převratná historická událost, která by se tam také měla objevit. Dále něco stručně o univerzitě. Ne kvůli Husovi, ale kvůli univerzitě, protože tam se toho mnoho odehrávalo. Tam také vlastně začala naše reformace. To lidové, co bylo poté, povstání lidí, to bylo až to sociální, to druhé, ale vlastní myšlenkový začátek, ten skutečně vyšel z pražské univerzity.

Vše by mělo být uspořádáno systematicky, s chronologickým postupem. Když jsme vešli, byli jsme hned v Kostnici a hned vedle byl „Stížní list“, který byl napsán na protest proti Husovu upálení. Mělo by se skutečně začít Husincem a z Husova mládí zachytit, pokud je tedy zachytíme, pravdivé věci, protože kolem něj je celá spousta legend. Hus vlastně nebyl zrovna z nejchudší rodiny, protože samotná stavba je nejvýstavnějším a nejbohatším domem zachovaným v této řadě; ovšem jestli to odpovídá pravdě, se dá těžko zjišťovat. Existuje celá řada legend, které je třeba uvést

na pravou míru. Stejně tak by v expozici mělo být zachyceno Husovo dílo. Například panel „Kozí hrádek“ – nejenom samotný Kozí hrádek, ale i díla, která tam vznikla. Pobyt na Kozím hrádku, to byl klíčový obrat v Husově životě, když byl vyhnán z Prahy.

Je toho hodně, co by tam mělo být. Ale jde mi hlavně o chronologické uspořádání a pak čitelné a i pro starší návštěvníky vhodně umístěné texty.

PhDr. Jiří Kořalka, DrSc.

Když jsem dostal pozvání na toto shromáždění, za které také děkuji, chtěl jsem vystupovat trochu z konzervativních pozic. Jako člověk, který je někdy znechucen moderními výstavami, kde moderní technika audiovizuální potlačuje vědomostní charakter výstav, čímž se návštěvník často nedozví ani o základních věcech. Ovšem po vyslechnutí současné diskuse se dostávám zase do situace bývalého muzejníka, který si uvědomuje, že všechno to, co se navrhuje, se nedá fakticky zvládnout v této šíři ani pomocí audiovizuální techniky. A tak pro nás vyvstane problém, jak všechny v podstatě dost protichůdné požadavky sladit tak, aby nová expozice opravdu oslovovala návštěvníky. Chci jen zdůraznit dva momenty, které není možné opomenout.

Prvním je obsah Husova života a díla. Hus je dnes chápán jako symbol, přesahující jeho skutečné působení. V minulých dvou staletích byl Hus líčen a pojímán trochu jinak, než čím byl ve skutečnosti. Pokud jde o náboženské chápání Husa, o němž mluvil pan kazatel Grohman - na mne velice zapůsobil výrok předního sociálního demokrata Josefa Hudce, který před první světovou válkou prohlašoval: „Chraň Bože, abychom dělníkům dávali do rukou Husovy spisy, vždyť oni by se nám stali věřícími!“ Pro dvacáté století bylo důležité, že ateistické a marxistické pojetí Husa vždy naráželo na realitu začátku patnáctého století. Právě proto se domnívám, že každé moderní pojetí Jana Husa musí vycházet z toho, co přinesly mezinárodní konference v Bayreuthu a Vatikánu, o nichž se zmiňoval pan profesor Smolík. Ve vydaných sbornících je taková šíře pohledů a záběrů, že je vlastně nelze ještě dále rozšiřovat, ale ani opomenout. Je třeba zdůraznit Husovy vlastnosti lidské a teologické nejen z hlediska národního, (to národní ovšem nemůže chybět, zejména jeho význam pro český jazyk a literaturu), ale hlavně z hlediska mezinárodního. Hus je v současné době především širší evropskou postavou, ne-li už přesahující rámec Evropy, šířením křesťanství a humanismu do jiných světadílů. To je jeden moment.

Druhý moment, který jsem chtěl připomenout, je obrovská šíře společenského přijetí Husa. I když je Hus dnes spíše symbolem než v živoucí postavou, tak živý Hus nemůže v nové expozici chybět! A tak pro nás vyvstává velký úkol sladit to, čím Hus skutečně byl, jak žil, jak působil ve své době, a to, jak byl přijímán v následujících staletích. To je skutečně široký oblouk, který by měli šikovní libretisté spojit na obou úrovních, o nichž se tady mluvilo – na úrovni přístupné široké veřejnosti a na úrovni oslovující také odborníky, kteří se chtějí se životem a dílem Jana Husa blíže seznámit. Spojit všechny požadavky, které byly vysloveny na tomto shromáždění, do dobrého libreta na obou úrovních je výkon téměř nadlidský a vyžaduje opravdu mimořádné schopnosti nejen odborníků, ale právě i muzejníků, kteří by dokázali prezentovat odborné věci bez velkého zjednodušení. To nebude vůbec snadné a obdivuji toho, kdo se takového úkolu ujme.

Dovolte mi ještě reagovat na příspěvek pana Kuneše. O stejnou věc - sepisování Husových památek - se již několik let snaží Petr Brátka v Táborském muzeu a má prakticky úplný soupis Husových soch v Čechách a na Moravě a mohl by poskytnout tyto věci pro tento účel. Já jsem viděl jeho širokou kartotéku. Má každou z těchto soch podrobně popsanou - nejen kdo je autorem, ale i odborné výtvarné charakteristiky.

PhDr. Jana Koblíková

Já mám svým způsobem výhodu i nevýhodu v tom, že zde všichni řekli fantastické názory. Asi bude trochu potíže v tom, že tady sedí erudovaní odborníci, kteří se celý život zabývali historií, kteří jsou v ní špičky. A my muzejníci bychom jejich poznatky měli sdělit člověku, jehož

historické povědomí může být velmi různé (mnoho i vzdělaných, technicky vzdělaných lidí, když řeknete: „Kdo to byl Jan Hus?“ vytřeští oči! I s tím, s takovými hrůzami jsem se setkala.) Takže to bude jeden velký problém. Navrch, mladá generace je vyloženě „klipová“. Jejich pozornost neudržíte déle, než několik desítek vteřin, několik minut. To je další věc. Moje osobní zkušenost praktického muzejníka je následující: když přišly děti na výstavu, první, co bylo, i když měly nádhernou, velikou místnost, kde byla spousta historických exponátů, hrnuly se k vycpanému losovi. To bylo první: „Jé – los!“. Zaujmout jejich pozornost, abych je odvedla zpět k tomu okruhu, a vlastně je seznámila s tím, proč tam přišly, byl docela dost velký problém. Ale tady je fantastická možnost využít toho, co tady je: tady je Husovo rodiště, tady je Husův domek, tady je genius loci. Čili kdyby expozice měla přitáhnout velké množství lidí, asi by dobré prezentovat Husinec, prostý život, rodnou světničku, základní informace o Husově životě. Mám dojem, že tady málo zaznělo o Husově smrti. (Vy se všichni asi domníváte, že je to obecně známá věc, ale já jsem názoru, že to až tak není). Že to byla opravdu hrdinská smrt a že to bylo něco, co by mělo být lidem v současné době připomenuto. Že to byla smrt pro pravdu, smrt z nějakého vyššího hlediska, smrt pro nějaký ideál. A zase jsou k tomu dokumenty, které to dokáží svým způsobem přiblížit. Víím, že mě zaujalo, že v době, kdy byl vězněn, trpěl Hus velkými bolestmi zubů; navíc byl vězněn ve velmi nedůstojných podmínkách. Už to samo o sobě nebylo jen takové to vznešené, hrdinské. Tomu předcházely dost dlouhé nepříjemné a hodně bolestné záležitosti. To by mělo všechno také být v té expozici. Další věc, která mě hodně zaujala, je, že na ty všechny věci kolem by se dala využít audiovizuální technika. Sama jsem také konzervativní. Výstava na Václavském náměstí mně dokáže přivodit málem infarkt, ale domnívám se, že tady bychom mohli využít fotografické databáze Husovy podoby, vlastní bibliografie, co kde o něm bylo napsáno atd. Možná, že to by byla jedna cesta, jak spojit přístupnost a zároveň nejvyšší odbornou úroveň, protože tady jsou předpoklady, aby to bylo velmi kvalitní.

Ještě k Husovým slavnostem. Víím, že kdesi existuje Husův autograf. Možná by bylo dobré na čas oslav zde mít jeden exponát, který by opravdu ty lidi přitáhl – jít se podívat na „to“.

PhDr. Boris Koblre

Já jsem se vlastně k Husovi a k Husinci dostal výhodnou sňatkovou politikou. Přimlouval bych se k použití moderních medií. To je samozřejmě i způsob komunikace, na který jsou mladí zvyklí. Takže oni by měli mít možnost se o té výstavě dozvědět z internetu. Mělo by to být součástí odkazů a možná vstupů do badatelských souvislostí. Toto by mělo být běžně k dispozici. Já jsem trochu z jiného oboru, ale víím, že třeba řada lidí se dostane na hudební soutěž díky tomu, že se prostě pohybují po internetu a o těch soutěžích se dozvídají. Podobně budou i třeba historici nebo jiní zájemci tyto věci hledat a nalézat. To obecné povědomí, mezi vzdělanci, je samozřejmě poměrně velké a Hus má ohromnou publicitu – ale jen v určitém omezeném ohledu a okruhu. A domnívám se, že mezi jinými uživateli internetu je takřka neznám, nebo jen velmi málo znám. Takže toto je možná jedna z cest. Samozřejmě souvisí s jednou věcí, a sice se zázemím ekonomickým - finančním a samozřejmě technologickým. Je nutno zvážit, jaké prostředky sem budou vloženy a to zdaleka nejen finanční, ale i odborné a technologické. Je-li možnost zaplatit dva experty a jednoho programátora, tak jsme úplně v jiné situaci, než když to není možné - na příštích deset – patnáct let. To je velmi rozhodující věc, jestli peníze máme a od koho je požadovat.

P. PhDr. František J. Holeček, O.M.

Rozdělil bych své stanovisko na dvě roviny. Ta první je, co skutečně, reálně lze udělat pro památník, a tou druhou je koncepce expozice. Tady je stále obrovský problém, že pohled na Jana Husa je vždycky, ať je formován z naší strany, z evangelické strany, nebo se pokoušíme o nějaký neutrální pohled, silně reduktivní.

Pro mně je jedním z hlavních problémů koncepce výstavy otázka, co by se v ní

prezentovalo. Zažitý, český styl prezentace Husa je ovlivněn mnoha komponentami národními, politickými a sociálními. Je to určitý zažitý typ. Zahraniční badatelé Husa vnímají daleko snadněji, než my, kterým přirostl ke kůži. Hus kompatibilní se současným stupněm západní diskuse je Hus pro nás naopak do značné míry neznámý, ale myslím, že daleko důležitější, protože v národním prostředí známe poměrně málo srovnávacího materiálu k osobnostem reagujícím velmi podobně jako Hus. Máme třeba v římském materiálu asi tři osobnosti kanovníků, kteří ze stejných východisek jako Hus a ve stejném čase, dokonce bez znalosti Wicklefa, dospěli ke stejným závěrům. Tím teď stojím před obrovskou otázkou, zda by expozice neměla také respektovat určitou paralelu a zasadit Husa do obecně evropského kontextu a reakcí srovnatelných, nebo i naopak jiných, v celku latinské západní církve. Aby na jedné straně tolik nevyčnival zbytečně bez nějakého srovnání, bez nějakého měřítko, a na druhé straně aby byl pochopitelnější. Proč to říkám? Já si myslím, že jedním z velkých nepřátel toho objektivního pochopení je přínos římských katolíků, kteří v Husově případě prožívají neuvěřitelné trauma, jsou traumatizováni českou národní reakcí a mají stále tendenci (nebo měli stále tendenci až do roku 1999) Husa prezentovat jako vzorného římskokatolického kněze, který byl obětován nespravedlivou koncilní autoritou. Já jsem na to sám narazil, snažil jsem se bránit této tendenci. Řeknu to teď velmi střízlivě a velmi nesměle, ne jako thezi, ale po dlouhých letech reflexe a i modlitby s ní spojené, aby Všemohoucí opravdu dal člověku pochopit Husa správně - i doktor Vernisch i profesorka Rejchrtová, kteří ho čtou stejně naléhavě a často, jsou se mnou zajedno - že mnohdy nemáme naprostou jistotu, co Hus přesně myslí. Ono to není tak lehké, ponořit se do myšlení reformátora. Já bych se neodvažoval povyšovat se nad něj v chápání textu. Ale stále více tíhnu k tomu, že Hus je zcela jednoznačně reformační myslitel. Čili já bych považoval za nemravné, brát Husa reformační a reformační straně a tím nikterak nesnižují jeho význam. Naopak si myslím, že po tom desetiletí, které mířilo k jubilejnímu roku 2000, kde papež jasně garantuje úctu římských katolíků, je i větší zájem papežských universit o Husovo poznání. Není to nějaké svalování břemene, věřte, ze zad katolíků. Já na tom trvám z nesmírně vážných důvodů. Třeba pro presbyteriální, nikoli episkopální model, jak se zdá. (Mne by zajímaly třeba potom poznámky Dr. Vokouna, kterého považuji v našem prostředí za člověka v tomto směru nejzasvěcenějšího). Co se dá udělat reálně? Zde se otvírá cesta pro prezentaci památníku, kterou je třeba zvážit. Já si myslím, že má-li žít, opravdu žít, má-li se mu dostat dotací, má-li dostat národně-evropský význam, pak je třeba Husa postavit do určité relace k evropským reformátorům a učinit toto místo součástí evropského reformačního dědictví. A tak ho také prezentovat. Jestliže se Martin Luther přihlásil v Lipské disputaci v roce 1518 k tomu, že jsme všichni byli husité, jenom jsme o tom nevěděli, pak je to něco, co je třeba valorizovat. Je možné na prvním místě, jak znám myšlení současného reformačního světa, jistě navázat přímé družby, přinejmenším ve vazbě k Lutherovi a Kalvínovi. Nebo je možné navázat vazbu přímo Husince se Ženevou nebo Wittenbergem. Mělo by se to udělat a památník by měl být na této úrovni prezentován v zahraničí. Mám na mysli také americkou Moravian Church, bratrskou tradici, všechny tyto církve o mistru Janu hovoří. Je to nesmírně zajímavé: když přijedou naši krajané třeba do Texasu, oni se k nim hlásí a někteří se i učí česky. To si myslím, že by byla jedna z obrovských vazeb, ale pak by musel být mistr Jan skutečně prezentován nejenom českým prismaticem, ale pravděpodobně tím evropským reformačním prismaticem, ne-li reformačním prismaticem euroatlantickým, a byla by to součást národního pokladu – „duchovního stříbra“ této země. Chtěl bych teď být dobře pochopen. To není nějaký laciný oportunismus katolíka, který by teď chtěl hezky hovořit před svými evangelickými bratry, aby se jim zalíbil tím, že tu něco pěkného o Husovi řekne. To je úcta k intuicím, k bodům dotyku. Bohatství myšlení české reformace je tak úžasnou záležitostí, že je lze jednoznačně prezentovat na západ. Ale přál bych si, aby to byla vyvážená prezentace. Když to říkám, nebyl bych jako římský katolík poctivý, kdybych na druhé straně neviděl zhroucení celé jedné národní církve spojené s velmi silným násilím eschatologicky motivovaným. Je dost těžké prezentovat na jedné straně tragickou Husovu smrt v Kostnici a nevzpomenout skupinu prachatických mučedníků ze sakristie, upálených Žižkou. Spíš si myslím, že znamením naší zralosti bude chvíle, kdy dokážeme oba tyto momenty nekonfliktním způsobem propojit ve společné odpovědnosti za tuto závažnost své minulosti.

Podnětů by pro památník bylo velmi mnoho. První startovní bod by asi byl, má-li se získat

nějaká slušná zahraniční subvence a podpora - na domácí rovině je možností velmi málo - udělat něco pro to, aby toto místo začalo být vnímáno zahraničními reformačními centry jako součást evropského celosvětového reformačního dědictví. My můžeme z katolické strany nabídnout své velmi dobré kontakty do Ženevy, především na světový Lutherský svaz (to je světový svaz reformovaných církví). A naši drazí olomoučtí přátelé, kteří pomáhají tomu, aby se začaly rodit „Velké církevní a náboženské dějiny českých zemí“, se shodli na tom, že bychom mohli udělat něco pro to, abychom se například pravidelně každoročně do Husince vraceli, abychom pomohli posílit toto jméno, aby se například postup prací na tomto rodícím se rozhodujícím a klíčovým duchovním díle, které vydrží skutečně desítky let, tady vždycky shrnoval a s tím abychom se každoročně zde dotýkali otázek duchovní tradice české reformace. To můžeme udělat z naší strany. Nabízíme i možnost publikace těchto pravidelných zpráv. Určitě můžeme pomoci z hlediska kontaktů a prezentace tohoto místa i na západ. Myslím si, že je strašně důležité, aby sem začínaly přijíždět skupiny zahraničních reformovaných. Není se za co stydět. To je veliká, čistá a čestná nádherná tradice, jen strukturálně jde jinými kanály než potom klasická katolická řešení a bylo by nemravné ji do nich vtěšňovat.

Hus bezesporu je osobnost. Jak popsat událost? Hus je událost, fenomén. Je to někdo, kdo zcela jednoznačně překračuje úzké meze dobového českého prostředí. Jak ho máme redukovat? Ale naopak událost vybízí k tomu, aby se s ní lidé v Husinci setkali! Možná to je ta šance pro novou expozici. Nechme Husa působit na srdce.

PhDr. Vladimír Sakař, CSc - tento příspěvek byl zaslán účastníkům semináře písemně a zde je otištěn bohužel již in memoriam. .

Dovoluji si podat všem zúčastněným IDEOVÝ NÁVRH expozice v Husově rodném domku v Husinci u Prachatic. Husův rodný domek je pravděpodobně celkem upraven. Při expozici bude problémem předvést zároveň s osobností Husovou i fakta spjatá s husitstvím a s Husovými spolupracovníky a přáteli. Sama expozice musí předvést jak Husinec, tak i osobnost mistra Jana v několika rovinách:

Místní dějiny Husince na Prachaticku, jeho postavení v regionu a místní pověsti a podání, která jsou spjata s Husovou osobností a jeho pobytem tam. To je prvá část výstavy.

Další část výstavy musí být věnována mistru Janu Husovi v Praze, kde se objeví tyto objekty: Karolinum, Betlémská kaple, kostel sv. Michala, kostel sv. Martina ve zdi, kostel sv. Ducha (kostel přidělený německé obci pražských husitů), Týnský chrám, chrám sv. Mikuláše na St. M. Pražském, kostel sv. Havla (Hus zde kázal r. 1404 ve výroční den smrti císaře Karla, oslavovaný Universitou) a jiné důležité objekty (dnes zaniklé kaple Božího Těla, klášter Na Slovanech, který Jan Hus navštěvoval aj.).

K době Husova pobytu v Pražských městech je třeba uvést i Husovy spolupracovníky a přátele. Především jistě mistra Křišťana z Prachatic, jehož lékařského umění asi používali i ranhojiči polních vojsk. Právě tak by měla být zachycena ve zkratce expozičně i skupina husitských radikálů a zejména ve zkratce i vývoj husitství a vývoj střední Evropy, zvláště vývoj za Jiřího z Poděbrad a později, včetně pojetí Českého království jako země dvojího lidu. Důležitými mezníky jsou „Úmluvy zdické“ z roku 1420 a „Mír kutnohorský“ z roku 1485 a jejich význam. Mělo by být zachyceno i to, že husité měli kompaktní dokument, dokládající platnost artykulů, kde hlavní článek byl schválen a o ostatních se bude dále jednat. Víím, že to vše vyvolá poměrně nový pohled na výklad mnoha otázek.

Část výstavy by měla být věnována objektům mimo Prahu, kde se Hus zdržoval mezi léty 1412 až 1414. Jde kromě hrádků Kozí a Krakovce o objekty na obou březích Vltavy, zvláště na Benešovsku, spojované tradicí s pobytem Husovým (zvláště hrad Zvěřinec). Ukazují to především studie starého vlašimského badatele A. N. Vlasáka a Čenka Habarta (publikace Sedlčansko, Sedlecko a Voticko 1925).

Měl by být také zdůrazněn mezinárodní dosah husitství, nejvhodněji mapkou zachycující německé husitské obce v Čechách (např. Žatec, Lanškroun) a místa, kam byly zaslány husitské manifesty.

Pokud běží o význam Husovy osobnosti, je třeba zdůraznit i jeho význam národní a sociální. Jeho pravda je pravdou o církvi a společnosti. Musíme si uvědomit, že mistr Jan Hus byl především Čechem, jak vyplývá z jeho kázání. Jen na ukázkou z jednoho kázání z roku 1401: „V této příčině jsou Čechové bídňější nežli psi a hadi, protože pes hájí lůžka, na němž leží, a kdyby jiný pes chtěl ho odehnati, bojoval by s ním a had tolikéž: nás však Němci utiskují a zabírají úřady v Čechách a my mlčíme. Čechové v království českém podle zákonův, ano podle zákona Božího a podle přirozeného pudu mají být první v úřadech v království českém, jak Francouzi v království francouzském a Němci v zemích svých, aby Čech dovedl řídit poddané

své a Němec německé. Leč jaký prospěch z toho, že Čech neznající řeči německé je v Němcích farářem nebo biskupem? Věru, tolik bude platen, jak stádu pes němý, nemohoucí štěkati, a tak nám Čechům platen jest Němec.“ (V. Flajšhans: Mistr Jan Hus. Praha 1915, s. 88). Nezapomeňme na to, že v době, kdy Hus toto kázal, byly v okolí Měst Pražských voje Ruprechta Falckého, míšeňských markrabí a českých pánů, zvláště Rožmberků...

Jen a jen tak, prostřednictvím takových výstav, se může Husově osobnosti dostat porozumění obou stran, jak požaduje ve svém výkladu p. Josef Holeček. Z toho důvodu budeme si vyprošovat podporu morální a i finanční od církve římskokatolické, jejíž zájem by měl být – alespoň podle dosavadních referencí – totožný se zájmem našim.

Poselství Miloslava kardinála Vlka účastníkům Ekumenické bohoslužby 6.7.2004 v Husinci

Drazí přátelé, drazí bratři a sestry,

již v pátek 17.prosince roku1999 psao deo conshistoro vatikánského paláce - Jan Pavel II - řekl: „Pravda, zejména historická pravda o našich vztazích a o církvích se nám může zdát nepohodlnou, když po nás žádá, abychom opustili své zakořeněné předsudky a stereotypy.“ To platí opravdu i pro nás, církve a církevní společenství, ale stejně tak pro národy a jednotlivce. Nicméně pravda, jež nás osvobozuje od omylů, je také pravdou, jež nás činí svobodnými, abychom se navzájem milovali.

A křesťanská láska byla obzorem toho, co se naše společné bádání, tváří v tvář tomuto velkému Kristovu svědku českého národa, mistru Janu Husovi, snažilo říci celé naší společnosti.

Práce všech těchto lidí dobré vůle ukázala, že postava, jakou je postava Jana Husa, jež byla v minulosti velkým bodem sváru, se nyní může pro nás pro všechny stát předmětem dialogu, výměny názorů, jejich společného prohloubení, ale také jakýmsi duchovním rodinným stříbrem celého našeho národa, napříč konfesemi i vůči našim bezkonfesním spoluobčanům.

V hodině, v níž se mnozí nasazují pro to, aby vytvořili v Evropě nový typ jednoty, mohou historická bádání a společné zamýšlení nad tímto našim duchovním dědictvím napomoci tomu, aby vnukla osobám myšlenku překročit příliš těsné národní hranice vstříc novým formám pravé otevřenosti a vskutku evropské solidarity.

To ale jistě napomůže i Evropanům, jako takovým, aby pochopili, že tento kontinent bude moci kráčet jistě vpřed vstříc nové a pevné jednotě, dokáže-li se spojit novými a tvůrčími způsoby se společnými křesťanskými kořeny a specifickou identitou, která z nich vzešla.

Stejně tak je jasné, že tato práce je důležitou službou nejenom historické postavě mistra Jana Husa, ale obecněji i křesťanům a celé evropské společnosti jako takové. A to proto, že je koneckonců, jak o to usiluje také husinecký památník, službou pravdě o člověku. Pravdě, kterou má lidská rodina zapotřebí znovu objevit spíše, než jakoukoli jinou věc na úsvitu třetího tisíciletí křesťanské éry. A my jsme jenom šťastni, že to nejsou jenom církve, které k ní směřují, ale také politici, kteří slouží věrně této společnosti. Je třeba objevit pravdu o člověku a v pravdě mu sloužit. Proto jsem také přistoupil, společně s bratrem synodním seniorem Českobratrské církve evangelické, Pavlem Smetanou, roku 1999 ke společnému prohlášení týkajícímu se mistra Jana Husa. Řekli jsme v něm, že v naší době, naplněné úsilím o sblížení křesťanských církví, které mimo jiné již přineslo významné společné prohlášení Papežské rady pro jednotu křesťanů a Světového Lutherského svazu, týkající se učení o ospravedlnění z víry, mohou zamýšlení nad osobnostmi, jakou je Hus, stojícími, jak se říká, na pomezí mezi oběma tradicemi, nabýt nového velikého významu a aktuálnosti, nejenom pro naše církve, ale i pro celou naši společnost. Katolické i evangelické křesťany, ale všechny naše spoluobčany by měly inspirovat zejména tyto pravdy, které bych chtěl znovu zmínit: Hus pro nás přece reprezentuje podnes naléhavou výzvu k trojímu smíření člověka s Bohem, se sebou samým i s bratřími v odvrácení od všech zlořádů společnosti a hříchu, který je tíží. Je pro nás stálým a varovným důrazem na jednotu církve. Ztělesňuje pro nás požadavek vysoké mravní úrovně všech křesťanů. Hus klade důraz na autoritu biblického, zvláště novozákonního svědectví a chtěl bych, jako primas české církve, zdůraznit, jak toužíme, jako katoličtí biskupové této země, po tom, aby na kterémkoli místě této země i v našich katolických

farnostech byly připomenuty veliké osobnosti evangelické tradice. Velicí biblisté, kteří přispěli k tomu, aby českému národu byla darována taková perla, tak úžasný překlad, jako byla Bibli Kralická.

Hus, pro nás, je také mužem, který reprezentuje tak svrchovanou úctu k Eucharistii, ke svátosti oltářní, k večeři Páně, že by pro nás dnes měl být tmelem křesťanských společenství. Hus je pro nás ovšem také mužem, který v našem národě snad nejsvrchovanějším způsobem reprezentuje odmítnutí jakéhokoli násilí ve věci svědomí a víry. Tak, jak je, jako nejdokonalejší náboženský mír celého středověkého vývoje a ranného novověku, reprezentoval Kutnohorský mír z roku 1485, který položil neuvěřitelný důraz na to, že člověk musí být respektován ve svobodě svého svědomí. To je to, co chceme nyní společně i s našimi přáteli napříč konfesemi i s našimi přáteli z politické sféry zdůraznit. Hus je ovšem mužem, který je pro nás symbolem hlubokého nasazení pro svědectví Boží pravdě, která je základní normou života církve i společnosti a je apelem ke svědomí a nezastupitelné zodpovědnosti každého člověka. Nejen papežův výrok, ale celková zkušenost bratrské spolupráce, vzájemné úcty a především úcty k pravdě charakterizující ducha, provázejícího práci našich ekumenických setkání, nás všechny naplňuje velikou silou radosti a naděje. Ukázalo se, že jsme, jako lidé dobré vůle, schopni přistupovat k dějinným traumatům s klidnou věcností, s pokorou vůči pravdě, která nás všechny zavazuje. I když Husova postava jistě může být nadále předmětem různých interpretací, nemusí a hlavně nesmí být předmětem vzájemného osočování, konfesijních polemik a kulturního boje. A jsem šťastný, že v této chvíli mezi vás přichází i přátelé z oblasti, o které se tradičně soudilo, že je antihusitskou, že je zaměřena proti této tradici – z Moravy. Dnes jsou to skutečně valašští evangeličtí křesťané - ti jsou našimi nejdražšími a nejbližšími přáteli. A jsou to naši moravští politici, kteří znovu objevují sílu křesťanské tradice jako základního tmelu této společnosti.

V naší zemi je zvykem na žurnalistické a populistické úrovni hovořit o minulosti jako o národním vlastnictví. Hlavně proto, že ji máme napořád a nemůžeme se jí zbavit. Jenže předmět vlastnictví, majetek, je v zásadě převoditelný a manipulovatelný. Spravovat národní minulost jako majetek, jako něco, s čím můžeme víceméně libovolně nakládat, by bylo velmi pohodlné. Jako česká společnost tak často činíme. A mechanismus takové manipulace je často konvenční, automatický. Taková být v žádném případě nechceme! Chceme na sebe vzít zodpovědnost za váhu duchovních dějin naší země. Olomoučtí přátelé, kteří vážili dlouhou cestu, a dnes mezi vás společně s námi také přicházejí, reprezentují první novodobý pokus o vytvoření společných, zodpovědně ekumenických „Velkých církevních a náboženských dějin Zemí koruny české“. Páli bychom si, aby jejich výsledky byly každoročně také prezentovány v Husinci na půdě tohoto památníku, jehož úsilí, stejně tak jako úsilí všech našich poctivých evangelických bratří, se upřímně stavíme do služby a po bok.

Pán žehnej tomuto našemu úsilí. Ať Pán osvítl srdce nás všech, ať nám všem, mužům církvi i mužům politického života, dá upřímnou touhu prospět obecnému dobrému této země. Znovu vrátit plnou váhu základním pojmům, pro které muži, jako mistr Jan, obětovali svůj život. Národu, vlasti a našemu lidu. Bůh nám v tomto úsilí žehnej.

Miloslav kardinál Vlk, primas český.

Projev br. **prof. Josefa Smolíka** - předsedy ústředního výboru Kostnické jednoty v Husinci 6.7.2004

Bratři a sestry,
neznám vzácnějšího oslovení, než bratři a sestry. Chci vás pozdravit Slovem vzkříšeného Pána, o němž věřím, že je uprostřed nás: „Já jsem ta cesta, pravda i život“. „Já jsem ta pravda“ je slovo našeho Pána.

Poprvé si připomínáme památku mistra Jana Husa jako členové Evropské unie. Jako členové unie se ptáme: „Co tvoří evropskou identitu? V čem je podstata evropanství? Co tvoří duchovní a kulturní podstatu Evropy?“ Příběh Husův je nám přitom jedinečnou pomocí. Pohnutý příběh kostnického mučedníka je příběhem milování a hledání pravdy, kterou přeje všem. Mluvením

pravdy, držením a bráněním pravdy, její obhajobou až do smrti.

Husovi, který je hluboce zakořeněn v středověku, v scholastice, bylo dáno poznat, že pravda, již pro něho byl Kristus, je bezbranná, svobodná, není v rukou pozemských institucí, ani krále, ani císaře, je svrchovaná. Dotýká se rozumu a svědomí každého jednotlivce, přesvědčuje jej svou vnitřní, vlastní autoritou, je svobodná vůči všem pozemským autoritám, zavazuje k osobnímu ručení až po oběť života. Je otevřená k rozhovoru se všemi názory, každému pravdu přeje, je solidární s bližním v jeho bídě. Hus toto pojetí, které se tak lidsky zrcadlí v jeho jedinečných dopisech, zpečetil smrtí.

Odvažuji se říci, že toto pojetí pravdy tvoří základ evropské identity a její nejvlastnější kontinuitu. Hus je zakotvil hluboce v samém středu evropských dějin, v zápase na celoevropském fóru kostnického koncilu. Zápas o pravdu, který tak tvoří osu evropských dějin, dokazuje, že pravda není danost, kterou lze uchopit, vlastnit, vládnout nad ní, nýbrž pravda je úkol. Poslání, které je větší, než my, které v plnosti v této časnosti neuskutečníme, které má povahu, jak říkají theologové, eschatologickou, může být uchopeno v plnosti jen v odhodlanosti víry a naděje. Kristus, který je ta cesta, pravda i život, byl pro Husa předpokladem svobody a naděje pro smysluplné hledání pravdy rozumu, přírody a historie. Tato svoboda otvírá předpoklady pro pozdější hledání pravdy, když Bruno rozbil bání Aristotelsko-Tomášovského kosmu, když byl objeven Nový svět – americký kontinent a když se otevřely nové obzory, ke kterým v konkrétnosti Hus nedohlédal, ale pro něž připravil cestu svobody. Hus žil ještě v rámci scholastického obrazu světa, který tyto horizonty neznal, ale Hus pro to připravil cestu, abychom jako svobodní lidé v tomto kosmu a světě, který Bůh stvořil, hledali pravdu. Svoboda, která je podstatnou složkou v Husově díle, ovšem nebyla svobodou bezmeznou. Nebyla neomezenou vůlí k moci. Měla svou nepřekročitelnou mez v bližním, jímž pro Husa byl na prvním místě chudý Ježíš jedoucí do Jeruzaléma na oslátku, aby byl ukřižován. Objevil chudého Ježíše za vyznáním Syna Božího, v němž věřil a o němž dovedl v rámci učení o Trojici scholasticky vykládat a kázat. Avšak za touto vysokou scholastickou teorií se mu neztratil chudý Ježíš, který šel na kříž, aby svědectví vydal pravdě. Jej, svého Pána a Mistra, následoval. Značný počet Evropanů, a u nás procentuálně vyšší, než jinde, Krista a křesťanství odmítá, nebo je k nim lhostejný. Staví se k Evangelium lhostejně, odmítají je poukazem na mnohé stinné stránky života církve v minulosti, již zatajit nemůžeme. Občané Evropy hledají pravdu v sekulární, občanské společnosti. Nedivme se, že je tolik těch, kteří křesťanství nepřijímají, kteří Evangelium nerozumí a odmítají je. Nepohoršujme se nad nimi a nepovyšujme se nad ně! To, že se sekularizovanému světu Kristus a pravda v něm zjevená, ta pravda, pro kterou Hus zemřel, ztrácí, jsme zavinili předně my, křesťané. My evangelíci, kteří jsme Husa vykládali politicky, národně, protikatolicky a zapomínali, na základy jeho osobnosti v živé víře v Krista. Jan Karafiát nám tyto základy v jedinečném spisku už před první světovou válkou připomněl, avšak jeho hlas nepronikal dost hluboko, do celé šíře našeho kulturního protestantismu. Sekularizaci, již se Kristus ztratil, jsme zavinili předně my, křesťané různých konfesí, kteří jsme v třicetileté válce proti sobě pozvedli zbraně, opřeli víru v bezbrannou pravdu - pravdu v Kristu - o moc feudálních vrchností a armád. To vše jsou pro nás, na pozadí Husova zápasu, dnes znamení, signály, která volají křesťany ku pokání, ke Kristu, v němž postupně nacházíme vzájemné porozumění. Tak, jak se blížíme Kristu, setkáváme se jako křesťané blíže a blíže a tak také věrohodnost evangelia a křesťanství v naší zemi roste a poroste. Tak se to všechno v posledních letech promítá do vztahu k památce a svědectví mistra Jana, věčné paměti. Děkuji.

SEMINÁŘ
„ZADÁNÍ NOVÉ EXPOZICE PAMÁTNÍKU MISTRA JANA HUSA“
HUSINEC
2004